

ΠΥΡΣΟΣ

ΜΗΝΙΑΤΙΚΗ

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ

ΕΚΔΟΣΗ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Κ. ΠΑΛΑΜΑ : Πενταδύλλαβοι.

Κ. ΠΑΡΟΡΙΤΗ : Θεodóra.

Ρ. ΓΚΟΛΦΗ : Βήματα.

Κ. ΚΑΡΘΑΙΟΥ : Ἐγάπες.

Γ. ΣΤΟΓΙΑΝΝΗ : Τὸ Καλύβι.

Ι. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗ : Συμπόνες.

Γ. ΠΕΡΓΙΑΛΙΤΗ : Ἐμφύχωσι.

Ν. ΛΑΠΑΘΙΩΤΗ : Τραγοῦδι.

J. RICHTER : Ἡ Αἴτνα—μετάφρ. Μ. Μαγκάτη.

Κ. ΒΕΛΜΥΡΑ : Δόξα.

ΟΜΗΡΟΥ : Ὕμνος εἰς τὴν Ἄρτεμιν—μετάφρ. Δ. Παλαμά.

Α. ΘΡΥΛΟΥ : Τὸ τραγοῦδι τῆς Διπλομοναξιάς.

ΣΤ. ΣΠΕΡΑΝΤΣΑ : Ἀύρες.

Σημειώματα.—Φιλολογικά Σαββατόβραδα.

ΧΡΟΝΙΑ 1—ΤΕΥΧΟΣ 4
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 1917
ΑΘΗΝΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΠΑΝΟΣ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΕΝΤΑΣΥΛΛΑΒΟΙ

Μέσα στοῦ κόσμου
τῆ χαλασιά
προβάλλει ἔμπρός μου
μιάν δρασιά.

Κάτι περίσσα
πρᾶο, μιάν αὐγή
μέσ' ἀπ' τὴν πίσσα
κι ἀπ' τὴν ὀργή.

Πάτημα σ' ἓνα
σκαλι πιδὸ ἀπάνου
τάνθρώπου ἢ γένα
τοῦ ὄνειροπλάνου.
Σκαλι ἀπὸ σκάλα
ποῦ μέσα σταῖλλα
τέρατα τέρας
πάει πάει πάει
σὰ ν' ἀκουμπάη
στο φῶς τῆς μέρας.

Μέσα στὴν ὀργή—
τ' ἀστράφτει κάτι
περνεῖς, Ἄη Γιώργη,
στ' ἐλάσπρο σου ἄτι!

Κάτι περίσσα
πρᾶο, μιάν αὐγή

μέσ' ἀπ' τὴ λύσσα
κι ἀπ' τὴν πληγή.

Ἔτσι ἀπὸ χτίσμα
βαρὺ μεγάλο
ποῦ μέσ' στοῦ σάλου
πέφτει ἢ μὲ πείσμα
ποῦ τὸ γκρεμίζεις,
τί σὰ φοβέρα
στέκει' ἔμπρός,
ξάφνου ἀντικρύζεις
δρόμο πλατῦ,
καὶ κάτι τι
χλωρό, καὶ πέρα
βαθὺς λαμπρός,
γλαυκός, δροσάτος,
κι ὁ αἰθέρας, νάτος!

Ἔτσι τὰ πέλα—
γα θὰ πονοῦσαν
καὶ θὰ βογγοῦσαν,
μαῦρ' ἄγρια κήτη,
ὅταν—ὦ γέλα—
σμα θεῖο!—γεννοῦσαν
τὴν Ἀφροδίτη.

ΘΟΔΩΡΑ

Ἡ καμπάνα τῆς ἐκκλησιᾶς σήμανε τὸ τέλος τοῦ ἔσπερινοῦ, ἀργά, κουρασμένη, ἀηδιασμένη νὰ λήη ὀλοένα τὰ ἴδια καὶ τὰ ἴδια, ὅταν ἡ Θοδώρα ἀνοίξε τὴν θξώπορτα τοῦ σπιτιοῦ καὶ βγῆκε στὸ δρόμο. Εἶχε σὰν πάντα τυλίξει τὸ κεφάλι της μὲ ἓνα μαῦρο τσεμπέρι, καὶ περπατοῦσε σκυφτή, μὲ τὰ μάτια κολλημένα στὴ γῆς ἐνῶ τὸ μαῦρο τσεμπέρι, κρεμασμένο στὰ πλάγια, ὑψονότανε σὰν τοίχος, στὰ μάτια της, γιὰ νὰ μὴ τὴν ἀφήνει νὰ βλέπει τίς ἁμαρτίες τοῦ δρόμου. Σὲ λίγο ἀνέβαινε τὰ μαρμαρένια σκαλιὰ τῆς ἐκκλησιᾶς.

— Τώρα ἔρχεσαι ; Σκόλασε, τῆς εἶπε ὁ καντηλανάφτης ποὺ μετροῦσε τὴν πούληση πίσω ἀπὸ τὸ παγκάρι.

— Ἐδῶ εἶνε ὁ παπᾶς ; ρώτησε κείνη δίχως νὰ σηκώσῃ τὰ μάτια της στὸν καντηλανάφτη.

— Μέσα στὸ ἱερό. Ντύνεται. Τί τρέχει ; Τονὲ ζητοῦνε πουθενά ; ρώτησε κείνος μὲ τὴν ἐλπίδα πὼς ἂν καλοῦσανε τὸν παπᾶ σὲ κανένα σπίτι, κἀτί μποροῦσε νὰ τσιμπήσῃ κι αὐτός.

Δὲν τοῦ ἀποκρίθηκε καὶ προχώρησε ἀργὰ πρὸς τὸ ἱερό. Σὲ λίγο φάνηκε κι ὁ παπᾶς νὰ βγαίνει ἀπὸ τὴ διπλανὴ πόρτα τοῦ ἱεροῦ. Τῆς ἔρρηξε μιὰ ματιά.

— Τί ἔχουμε κυρά ; θέλεις τίποτα ; ρώτησε.

— Νὰ ξομολογηθῶ, Δέσποτα, ψιθύρισε κείνη δειλά.

Ζύγωσε ὁ παπᾶς, ἀγκούμησε σ' ἓνα στασίδι ἐνῶ κείνη ἔσκυβε τὸ κεφάλι μπροστά του.

— Ὁ ἀφεντικός μου... ἄρχισε νὰ λήη καὶ στάθηκε σὰ νὰ φοβότανε νὰ προχωρήσῃ.

Ὁ ἀφεντικός της... Τί ἔχει μὲ τὸν ἀφεντικό της. Ἄν εἶτανε ἐπιτέλους νέα, ὁμορφη... Μὰ αὐτὴ εἶχε περασμένα τὰ σαράντα καὶ τὸ μούτρο της...

— Ὡστε ὁ ἀφεντικός σου ; γιὰ νὰκούσουμε λοιπόν.

Χαμήλωσε πὺ πολὺ τὸ κεφάλι της σὰ νὰ τὴν ἐβάραινε τὸ κοῖμα.

— Τὸν εἶδα, τὸν εἶδα... ψιθύρισε κ' ἡ φωνὴ της πνίγηκε μέσα στὸ λαρύγγι της.

Σίγουρα τὸ κοῖμα της θὰ εἶτανε μεγάλο. Μὴν ἀμάρτησε ; Τί σημαίνει ἡ ἡλικία. Ἐπιτέλους δὲν εἶτανε καὶ καμιά γορή. Σαραντάρα. Τὰ μούτρα της βέβαια δὲν ἀξίζανε, μὰ τὸ κορμί της... Βρίσκονται καὶ λυσσασμένοι. Ποιὸς ξέρει ὁ ἀφεντικός της...

Θέλησε νὸ τῆς δώσῃ κουράγιο μὲ τὴ σκέψη πὼς ἔχει μπροστά του μιὰν ἀμαρτωλή.

— Μίλα παιδί μου. Ὅλοι ἀμαρταίνουμε κάθε μέρα μὰ ὁ θεὸς εἶνε μακρόθυμος.

— Δὲν τὸ ἤθελα δέσποτά μου, σοῦ τ' ὀρκίζομαι πὼς δὲν τὸ ἤθελα· περνοῦσα γιὰ νὰ πάω στὴν κουζίνα, καὶ καθὼς περνοῦσα ἀπὸ τὴν κάμαρά του, τὸ παραθύρο τὸ εἶχε ἀφήσει ἀνοιχτὸ καὶ δὲν πρόφτασα νὰ τραβήξω τὰ μάτια μου. Γδυνότανε... καὶ προφέροντας τὴν τελευταία λέξη χαμήλωσε τὸν τόνο τῆς φωνῆς της πνιγμένη στὴ ντροπὴ.

Τὸ ὄρθε νὰ γελᾶσῃ μὰ κρατήθηκε. Αὐτὸ λοιπὸν εἶτανε ὅλο τὸ κοῖμα της. Εἶδε τὸν ἀφεντικό της γυμνὸ. Ἐνοιωσε πὼς εἶχε νὰ κἀνὴ μὲ μιὰ μανιακὴ κ' ἐτοιμάστηκε νὰ φύγῃ.

— Νοιώθω σὰ νὰ μὲ ἀγκυλώνουνε χιλιάδες βελόνες σὲ ὅλο τὸ κορμί μου, ψιθύρισε κείνη χαμηλώνοντας πὺ πολὺ τὸ κεφάλι της ἐνῶ ἡ μύτη της γινότανε πὺ σουβλερή.

— Καλά, καλά· νὰ κάνεις ἀπόψε πεντακόσιες μετάνοιες πρὶν κοιμηθῆς κι ἄλλες ἑκατὸ αὔριο τὸ πρωὶ πὺ θὰ ξυπνήσης. Πήγαινε τώρα, ἀποκρίθηκε ὁ παπᾶς βιαστικά.

— Δὲν τὸθελα δέσποτά μου. Μαύρη νὰ εἶτανε ἡ ὥρα, μουρμούριζε καὶ τὰ δάκρυα κυλούσανε στὰ μάγουλά της.

— Πήγαινε· δὲν εἶνε τίποτα· ὁ θεὸς σὲ συχώρεσε, τῆς φώναξε ὁ παπᾶς πὺν τραβοῦσε τώρα κατὰ τὴν πόρτα γελώντας γιὰ τὴν παράξενη αὐτὴ ξομολόγηση.

Κείνη δὲ βγῆκε ἀμέσως ἀπὸ τὴν ἐκκλησιά. Ζύγωσε στὶς εἰκόνας, τίς ἀσπᾶστηκε μιὰ μιὰ, ἀνάψε κ' ἓνα κεράκι πὺν τὸ πήρε ἀπὸ τὸ παγκάρι, ρίχνοντας στὸ δίσκο μιὰ πεντάρα, κ' ἔπειτα πήρε πάλι τὸ δρόμο γιὰ τὸ σπίτι, σκύβοντας τὸ κεφάλι μέσα στὸ μαῦρο τσεμπέρι σὰν ἄλογο ζεμένο στὸ ζυγὸ...

Ὁ ἀφεντικός γύρισε στὸ σπίτι περασμένα μεσάνυχτα. Ἀνεβαίνοντας τὴ σκάλα εἶδε φῶς μέσα στὴν κάμαρα τῆς Θοδώρας κ' ἡ περιέργεια τὸν ἔσπρωξε νὰ ζυγώσῃ τὸ μάτι του σὲ μιὰ χαμαδάδα τοῦ κλειστοῦ παραθυριοῦ. Μέσα στὸ μισόφωτο πὺν

ἀπλωνε στην κάμαρα τὸ μικρὸ καντηλάκι, εἶδε τὴ Θεοδώρα νὰ κἀνη μετάνοιες μπρὸς στὸ κρεμασμένο εἰκόνημα. Γονάτιζε, σηκωνότανε, ἀκουμπούσε τὸ μέτωπό της στὸ πάτωμα, τσάκιζε τὸ κορμί της, σταυροκοπιότανε...

— Τί ἔπαθε ; μουρμούρισε κείνος ἀπορώντας.

Μὰ ἡ Θεοδώρα δὲν ἔννοοῦσε νὰ σταματήσῃ. Σὰ συνεπαρμένη βυθισμένη σὲ μιὰ βαθειά, μυστικὴ κατάνυξη, σὰ νὰ ζητοῦσε νὰ πνίξῃ στὸ πέλαγος ἐκεῖνο τῆς ἀτέλειωτης ἀγωνίας τὸ μεγάλο κρῖμα της. Κάποτε σταμάτησε τὶς μετάνοιες.

Ἐπειτα τὴν εἶδε νάνοιγῃ ἓνα μικρὸ, πολὺ μικρὸ μπαουλάκι, κἀτι νὰ θγάξῃ ἀπὸ μέσα καὶ νὰ τ' ἀπλώνῃ μπροστά της πάνω σὲ μιὰ καρτέλα. Εἶτανε εἰκονίτσες, φυλλαδάκια μὲ βίους ἁγίων, σταυρολούλουδα ἀπὸ τὸν ἐπιτάφιον... Ἡ Θεοδώρα γονάτισε μπρὸς στὴν εἰκόνα καὶ ἄρχισε πάλι νὰ σταυροκοπιέται. Τώρα τὰ δάκρυα τρέχανε ἀπὸ τὰ μάτια της, ἐνῶ τὰ δάχτυλά της, τὰ κοκαλιάρικα, ψημένα ἀπὸ τὴ δουλειά, ἀπλωνόντανε πάνω στὶς εἰκονίτσες, στὰ φυλλαδάκια, — καὶ ὡς μὴν ἤξερε νὰ διαβάξῃ, — τρυφερά, σὰ νὰ χάδευε τὰ μάγουλα κανενὸς παιδιοῦ...

Πῆγε στὴν κάμαρά του καὶ σὰν ἔπεσε στὸ κρεβάτι του πρὸσπαθοῦσε νὰ βρῇ τὴν αἰτία γιατί τῶκανε ὅλα αὐτὰ ἡ Θεοδώρα. Εἶτανε ἡ συνηθισμένη βραδυνὴ προσευκὴ της ; Μὰ τέτοιαν ὥρα ; Καὶ τόσην ὥρα : « Βρὲ Θεοδώρα μὴν ἀμάρτησες κακομοῖρα τῶρα στὰ γεράματα ; Μὴ βρέθηκε κανένας μασκαρῶς καὶ σὲ ξεγέλασε ; Ποῦ ξέρεις ; Καμιά φορὰ στὴν ἀναβροχιά, λέει ἡ παροιμία ». Ἐτσι μονολογοῦσε ὅσο νὰ τὸν πάρῃ ὁ ὕπνος — ποῦ ἄργοῦσε κεῖνο τὸ βράδυ — κάτω ἀπὸ τὸ ἀπλωμα βλέποντας τὸ φῶς τοῦ καντηλιοῦ ποῦ δίχως αὐτὸ δὲν μποροῦσε ποτὲ νὰ κοιμηθῇ. Ἐπειτα ὁ νοῦς του πῆγε στὸν πατέρα του ποῦχε πεθάνει κείνες τὶς μέρες. Πάει ὁ καϊμένος ὁ γέρος. Δὲν μποροῦσε νάχῃ παράπονο μαζὶ του. Ὅτι μπόρεσε ὁ μακαρίτης τῶκανε γιὰ νὰ τοῦ ἀφήσῃ αὐτὴ τὴν περιουσία. Παράς μιὰ φορὰ. Σπίτια, οἰκόπεδα, μετροτή. Κι αὐτὸς ἓνα ξερὸ κορμί. Καὶ καθὼς μάλιστα εἶχε καὶ τὴν ἀπόφασιν νὰ μὴ παντρευθῇ, δὲ θᾶξερε τί νὰ τὸν κἀνῃ τόσον παρᾶ. Νὰ ξαναγυρίσῃ στὴν Εὐρώπη δὲν εἶτανε καιρὸς γιὰ νὰ ξακολουθήσῃ τὰ γλέντια. Ἀρκετὰ γλέντησε. Τώρα ἔπρεπε νὰ μείνῃ ἐδῶ, νὰ κοιτάξῃ τὴν περιουσία του, νὰ τὴν ἐδουλέψῃ, νὰ τὴν ἐμεγαλώσῃ. Νὰ τὴ μεγαλώσῃ ! Δὲ βαρύνεσαι. Τί τὰ χρειάζεται τὰ περσότερα ; Μαζὶ του θὰ τὰ πάρῃ ; ὄχι δὲ θέλει ἄλλα τοῦ φτάνουνε αὐτὰ

ποῦ τοῦ μάζεψε ὁ πατέρας. Ἄς ζήσῃ νὰ τὰ χαρῇ ὄχι, αὐτὸς δὲν εἶνε πλεονέκτης σὰν τὸν πατέρα του. Γιατὶ ὁ μακαρίτης δὲ χόρταινε κ' ἡ κοινωνία δὲν τοῦχε καὶ τόσο καλὴν ὑπόληψιν καὶ μιὰ κακὴ φήμην τριγύριζε τὴ μνήμη του ποῦ βάραινε στὴ συνείδησιν τοῦ παιδιοῦ του. Ὅχι. Δὲν τῶθελε νὰ τὸν κουβεντιάξῃ ὁ κόσμος, πὼς αὐτὸς εἶτανε γιὸς ἐκεينوῦ. Νὰ ζοῦσε τουλάχιστο ἡ μητέρα του... Μὲ τίς θλιβερὲς αὐτὲς σκέψεις τὸν πῆρε ὁ ὕπνος. Στὸν ὕπνον του ξαναεἶδε τὴ Θεοδώρα νὰ κἀνη μετάνοιες...

Τὴν ἄλλη μέρα ζήτησε τὴ Θεοδώρα. Κεῖνη μᾶτηκε στὴν κάμαρά του μὲ τὰ μάτια χαμηλωμένα, μὴν τολμώντας νὰ τὸν κοιτάξῃ στὸ πρόσωπο.

— Καλῶς τὴ Θεοδώρα, φώναξε δυνατά.

Εἰπαύστηκε. Ἄφεντικὸς της καὶ νὰ τῆς μιλήσῃ σὲ τέτοιο τόνο. Ὁ μακαρίτης ὁ πατέρας του δὲν τῆς μίλησε ποτὲ ἔτσι. Πάντα ξυνός, αὐστηρὸς, λιγόλογος. Ἐτσι, ὅπως ταιριάζει σ' ἓναν ἀφεντικὸ. Γι' αὐτὸ καὶ αὐτὴ τονὲ φοβότανε καὶ τὸν ἀγαποῦσε γιατί τὸν ἔνοιωθε σὰν ἀφεντικὸ.

— Ζύγωσε Θεοδώρα, δὲ θὰ σὲ φάω.

Κεῖνη στάθηκε ἀκίνητη στὴν πόρτα.

— Θέλω νὰ σοῦ μιλήσω Θεοδώρα.

Τοῦρρηξε μισὴ ματιὰ, ἀμίλητη, σαστισμένη.

— Πόσα χρόνια ἔχεις Θεοδώρα στὸ σπίτι μας ; ρώτησε.

— Τριάντα. Δέκα χρονῶ μὲ φέρανε ἀπὸ τὸ χωριό.

— Τριάντα, φώναξε κείνος. Σὰ νὰ λέμε ἐδῶ μέσα μεγάλωσες, καλὰ καὶ τί συμφωνία ἔκανες μὲ τὸν πατέρα μου ;

— Ἐγὼ καμιά ! Ὁ πατέρας μου συμφώνησε.

— Καὶ τί συμφώνησε ὁ πατέρας σου ;

— Νὰ δουλέψω εἴκοσι χρόνια καὶ νὰ μοῦ δώσῃ δυὸ χιλιάδες καὶ τὰ ρούχα μου τὴ μέρα ποῦ θά...

Στάθηκε ἡ γλῶσσα της δὲν πῆγαινε νὰ τὸ πῇ.

— Ποῦ θὰ παντρευθῆς ; Καλὰ. Μὰ σὺ δὲν παντρεύτηκες Θεοδώρα.

Ἐγινε κατακόκκινη. Πνιγμένη στὴ ντροπὴ ἔκανε νάποτρα-βηχθῇ, μὰ ἡ φωνὴ τοῦ ἀφεντικοῦ της τὴν ἐσταμάτησε.

— Στάσου. Δυὸ χιλιάδες εἴκοσι χρόνια, ἑκατὸ τὸ χρόνο, δέκα δραχμὲς κοντὰ δηλαδή τὸ μῆνα. Καὶ δουλειὰ ἀπὸ τὴ μιὰ νύχτα ὡς τὴν ἄλλη. Εἶσαι φχαριστημένη μὲ τὸ μιστό σου αὐτὸνε Θεοδώρα ;

— Ἔτσι συμφωνήσαμε, ψιθύρισε κείνη σιγαλά.

— Μὰ δὲν εἶτανε λίγα;

— Ὁ πατέρας μου εἶχε ἀνάγκη γιατί εἶχε πολλὰ παιδιά.

Ἐπρεπε νὰ με βγάλῃ ἀπὸ πάνω του καὶ νὰ με ρίξῃ σὲ ξένα χέρια.

Τηνὲ κοίταξε μὲ μάτι σπλαχνικὸ κουνώντας τὸ κεφάλι του· ἡ Θεοδώρα λοιπὸν εἶτανε φχαριστημένη ἀπὸ τὴ θέση της. Δὲ ζήτησε τίποτις, δὲν ὑπόπτευε τίποτις. Τὸ μόνο ποὺ ὑπόπτευε εἶτανε ὁ τρόπος του, σὰν τῆς μιλοῦσε τόσο ξέθαυρα, γελαστά, σὰ νὰ εἶτανε κ' οἱ δύο τους ἀπὸ ἓνα πανί, σὰ νὰ δουλεύανε κ' οἱ δύο μαζὶ στὴν κουζίνα.

Σιγαλιά.

— Ἄκουσε Θεοδώρα. Ὁ πατέρας μου εἶτανε ἄδικος. Δέκα δραχμὲς τὸ μήνα καὶ νὰ δουλεύῃς ἀπὸ τὸ πρωὶ ὡς τὸ βράδυ δὲν τὸ θέλει ὁ θεός.

— Ἡ συμφωνία μας, ψιθύρισε κείνη.

— Συμφωνία τῆς ἀνάγκης, ναί. Μὰ ἐγὼ δὲ θέλω νὰ εἶμαι ἄδικος. Θὰ σοῦ πληρώσω τέσσερις χιλιάδες γιὰ τὰ εἴκοσι χρόνια κὶ ἀπὸ δῶ καὶ μπρὸς θάξῃς τριάντα τὸ μήνα μιστό. Καὶ πάλε βλέπομε. Εἶσαι φχαριστημένη;

Ἀπὸ τὸ ἀποκριθῆκε. Τὸ πάτωμα ποὺ πατοῦσε τῆς ἔκαιγε τὰ πόδια, ἡ φωνὴ του τῆς ἔφερνε ζάλη, ἡ παρουσία του τηνὲ βάραινε. Κεῖνος σηκώθηκε, ζύγωσε κὶ ἀγκούμπησε τὸ χέρι του ἀλαφρὰ πάνω στὸν ὄμο της.

— Θεοδώρα, τώρα ποὺ πέθανε κὶ ὁ γέρος, σὺ θάσαι ἐδῶ μέσα νοικοκυρά. Μοῦ χρειάζεται ἓνας ἄνθρωπος ποὺ νὰ ἔξερῃ ἀπὸ σπίτι, —γιατί ἐγὼ δὲν σκαμπάζω— νὰ τὸ πονάῃ. Κ' ἐγὼ δὲ θὰ παντρεφτῶ σὰν καὶ σένα. Λοιπὸν ἔλα νὰ γεροκομηθοῦμε, εἶπε γελώντας καὶ τηνὲ χτύπησε στὸν ὄμο.

Κείνη σὰ νὰγκούμπησε πάνω της σίδερο ἀναμμένο, δὲ στάθηκε νὰκούση περισσότερο. Ἐτρεξε στὴν κάμαρά της σὰ νὰ τηνὲ καταδίωκε κανεὶς κ' ἔλειψε τὴν πόρτα μὲ φόβο.

Τὸ βράδυ γλύστρησε πάλε ἀπὸ τὴν πόρτα καὶ τραβήξε γιὰ τὴν ἐκκλησιά, τυλιγμένη στὸ μαῦρο τσεμπέρι.

— Τί, πάλε ὁ ἀφεντικός σου; τῆς φώναξε ὁ παπᾶς γελώντας σὰν τὴν εἶδε νὰ ζυγώνῃ.

Ζύγωσε τρέμοντας.

— Κολάζομαι σ' αὐτὸ τὸ σπίτι, ψιθύρισε.

— Γιατί; ρώτησε ὁ παπᾶς βέβαιος πὸς κατὶ νόστιμο πάλαι εἶχε νὰκούση ἀπὸ τὸ ξαρωμένο στόμα της μὲ τὰ αἰώνια πικραμένα χεῖλη της.

— Μὲ χτυπάει στὸν ὄμο, μοῦ γλυκομιλάει ὅπως δὲ μοῦ μίλησε ποτὲ τριάντα χρόνια ὁ πατέρας του. Μοῦ μεγάλωσε τώρα καὶ τὸ μιστό καὶ μ' ἔβαλε νοικοκυρὰ μέσα στὸ σπίτι του...

Γύρισε σπίτι ξαλαφρωμένη κάπως ἀπὸ τὰ λόγια τοῦ παπᾶ ποὺ τῆς σύστησε πάλε νὰ κἀνῃ μετάνοιες. Μὰ ἡ Θεοδώρα ζοῦσε πιά σὰν τὸ πουλὶ μέσα στὸ κλουβί· ἡ λευτεριά ποὺ τῆς χάριζε ὁ καινούριος ἀφεντικός της μὲ τὸ χαμόγελό του, μὲ τὰ χωρατὰ του, μὲ τὴν καλωσύνη του, τηνὲ βάραινε σὰ σκλαβιά. Καὶ ἡ Θεοδώρα πῆρε τὴν ἀπόφασή της. Ὑστερὶς ἀπὸ κάμποσο καιρὸ παρουσιάστηκε μιὰ μέρα στὸν ἀφεντικό της.

Κεῖνος τηνὲ δέχτηκε χαρούμενος, γελαστός, κείνη εἶχε ἓνα ἕφος μελαχολικό, πικραμένο σὰν ἄνθρωπος ποὺ γελάστηκε στὶς ἐλπίδες του, σὰ νὰ τοῦρθε κάποιον ξαφνικὸ κακὸ μέσα σὲ μιὰ ζωὴ εὐτυχισμένη.

— Κύριε νὰ με πληρώσετε. Θὰ φύγω.

Ἀπὸ τὸ περιμένε τέτοιο πράμα. Νὰ φύγῃ ἡ Θεοδώρα, αὐτὴ ποῦλεγε πάντα πὸς μόνο νεκρὴ θὰ τηνὲ βγάλουνε ἀπὸ τὸ σπίτι αὐτό; αὐτὴ ποὺ μῆξε μικρὸ κορίτσι καὶ γέρασε ἐκεῖ μέσα. Τώρα ποὺ τὴν ἔβαζε νοικοκυρά.

— Νὰ σοῦ μεγαλώσω περισσότερο τὸ μιστό. Μείνε· σὲ χρειάζομαι σοῦ τὸ ζητῶ χάρη.

Ἐσκυβε τὸ κεφάλι. Τὰ χεῖλια της σουρωμένα, μαραμμένα ἀπὸ τὴν πίκρα.

— Θὰ φύγω, ψιθύρισε μὲ φωνὴ σβηστή.

Ἔτσι ἡ Θεοδώρα βγήκε μιὰ μέρα ἀπὸ τὸ σπίτι γιὰ νὰ μὴ ξαναγυρίσῃ. Τυλιγμένη πάντα στὸ μαῦρο τσεμπέρι, σκυφτὴ, πῆρε τὸ δρόμο ἴσια γιὰ τὸ νεκροταφεῖο. Ἐπρεπε νὰποχαιρητῆσῃ κάποιον ποὺ κατοικοῦσε κεῖ μέσα. Τὰ χοντροπάπουτσά της βουτούσανε βαθειὰ μέσα στὴ σκόνῃ τοῦ δρόμου κ' οἱ ἄμαξες ποὺ γυρῶσανε ἀπὸ τὸ νεκροταφεῖο σηκῶνανε σύννεφο τὴ σκόνῃ ποὺ χωνότανε στὰ ρουθούνια της. Μιὰ φτωχικὴ νεκροφόρα πέρασε βιαστικὴ ἀνάμεσα ἀπὸ τὰ κυλαρίσια, ποὺ ὑψωνόντανε ἀλύγιστα, σκονισμένα μπρὸς στὸ νεκρὸ ποὺ περνοῦσε ἀνάμεσά τους ἄγνωστος, ἄκλαυτος, ἴσως ἀπὸ κάποιον ἀνατομεῖο βγαλμένος...

Ἡ Θεοδώρα μῆξε στὸ νεκροταφεῖο καὶ πῆρε κάποιον γνώρι-

μό της δρομάκι. Σὲ λίγο σταμάτησε μπρὸς σὲ κάποιο νιόσκαφτον τάφο. Μάρμαρα, πέτρες, ἀσβέστες ριγμένα δείχνανε πὸς κάποιο μεγαλόπρεπο μνημεῖο ἔμελλε σὲ λίγο νὰ ὑψωθῆ. Εἶτανε μπρὸς στὸν τάφο τοῦ παληοῦ της ἀφεντικοῦ.

Ἔβγαλε ἓνα κερί, ποὺ τόκρυβε κάτω ἀπὸ τὸ σακάκι της, τὸ κόλλησε πάνω στὸν ξύλινο σταυρό. Ἐπειτα γονάτισε, σταυροκοπήθηκε καὶ φίλησε τρεῖς φορές τὸ μαλακὸ ὑγρὸ χῶμα.

— Θεὸς σχωρέσει σε, ψιδύρισε τρεῖς φορές μὲ μάτια βουρκομένα...

Ἐπειτα πῆρε τὸ δρόμο γιὰ τὸ σιδηρόδρομο. Ἡ Θεodώρα ξαναγύριζε στὸ χωριό της. Ἐκεῖ, μέσα στὴ γαλήνη τῆς ἐρημιάς, ἔλπιζε νὰ ξαναβρῆ τὴν παλιὰ ζωὴ της, τὸν ἑαυτὸ της, τὴ σκλαβιά της, ποὺ τῆς εἶτανε τόσο γλυκειά....

ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΥΡΙΤΗΣ

ΒΗΜΑΤΑ

Τὴν τελευταία στιγμή πρὶ φύγεις,
τὸ βράδι ἐκεῖνο ἦρθες ἀργά,
στὴ συντροφιά σου ἦρθες κι ἀνοίγεις
τὸ φλύαρο στόμα σου γαργά.

Ὅρμητικὴ ροδόλας βρῦση,
μὰ ὁ λόγος σου ἔπαιζε ἀλαφρός,
κι ὄλους μᾶς εἶχε καὶ ραντίσει
τῆς ἐξυπνάδας του ὁ ἀφρός.

Ἀπλὴ κι ἀθώα στὴν ὁμορφιά σου,
τί ἂν εἶχες πιά πονηρευτῆ;
Τόπος δὲν εἶταν στὴν καρδιά σου
νὰ τρέξῃ ὁ δόλος νὰ κρυφτῆ.

Στὴν ὄψη σου ἔπαιρνε νὰ σδήσῃ
μὲ ἄλλόκοτη πικροδροσιά.
Ἐέχειλο ἀπόλαψης μεθῆσι
τῆς νιότης σου ἢ ἀφροντισιά.

Κ' ἔσκυψες ὄλους νὰ φιλήσῃς
γιὰ τὸ στερνὸ χαιρετισμό,
κι ἀδιάλυτο νὰ μᾶς ἀφήσῃς
τῆς ὑπαρξῆς σου τὸ χρησμό.

Γιὰ τὸν καθένα εἶχες μιὰ φράση
τόσο τρελὰ πειραχτικὴ,
ποὺ ἔκανε ἀκράτητο νὰ σπάσῃ
τᾶδοιο γέλιο μᾶς ἔχει.

Καὶ μόνο ἐμέ, τρικυμισμένο,
μ' ἐνοιωθες πλάι σου νὰ ρωτῶ,
ποῖο δάκρι μοῦ εἶτανε γραμμένο
πίσω ἀπ' τὸ γέλιο νὰ κρατῶ.

Τὸ μεσονύχτι πάει στὸν ἄδη
μονάχη τράθηξες νὰ πᾶς.
Ζήλευε γύρω τὸ σκοτάδι
τέτοιο μυστήριο νὰ σκορπᾶς.

Τὰ βήματά σου δὲν πατοῦσαν
τὸ δρόμο, ἐκεῖνη τῆ βραδιά.
Ἐντὸς μου ὀλόρρυθμα χτυποῦσαν
καὶ σημαδεύαν τὴν καρδιά...

Πᾶνε τὰ χρόνια, οἱ καιροὶ πᾶνε,
τὸ ναὺ βαραίνουν νέοι θαρμνοί,
μὰ οἱ θύμησές σου ἀναμετρᾶνε
νὰ μοῦ ἀναστήσουν τὴν ὀρμή.

Γρικῶ τὰ γέρι νὰ σφυρίζῃ,
νὰ ζωντανεύῃ τὰ παλιά,
ψηλὰ τῆ λύρα ν' ἀρμενίζῃ
νὰ μοῦ πτερώνῃ τὴ λαλιά.

Κ' ἔτσι στὸ διάβα ἐδῶ τοῦ στίχου,
μᾶς στὸ ρυθμὸ του, ἀκούω ξανά,
μὲ τᾶναστάσιμα ἑνὸς ἤχου,
τὰ βήματά σου τὰ στερνά.

ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ

ΑΓΑΠΕΣ

X

Ὅρμᾶ ὁ Βοριάς μὲ φόρα
 Ποῦ ἀπ' τὶς κορφὲς πετᾷ.
 Τὰ παραθύρια ἀφίστε,
 ὦ ἀδέρφια μου, ἀνοιχτά!

Φυσᾷ ὁ Βοριάς κι' ἀντάρες
 Καὶ σύννεφα σκορπᾷ
 Κι' ὁ γαλανὸς αἰθέρας
 Λαμπρὸς λαμποκοπᾷ.

Νὰ μπεῖ στὶς κάμαρές μας
 Νὰ διώξει τὰ βαριά
 Σύννεφα ἀπ' τὶς καρδιές μας,
 Ὅ ανοῖχτε τοῦ Βοριά!

XI

Βρυσούλα, κάθε μέρα
 Ποῦρχομαι νὰ σὲ βρῶ,
 Λέω: αὔριο πιά στερεύει
 Τὸ λίγο σου νερό.

Μὰ πάλι αὐτοῦ σὲ βρίσκω
 Παράμερα νὰ κλαῖς,
 Πάντα, δίχως σὰν ἄλλους
 Τὸν πόνο σου νὰ λές.

Ἀπ' τ' ἀνθη ποῦ ποτίζεις,
 Βρυσούλα μου, θάρθῶ
 Νὰ φτιάξω ἓνα στεφάνι
 Νὰ σὲ στεφανώθῶ.

XII

Τοῦ Μάρτη τὸ ἀεράκι
 Φυσᾷ: πόσον καιρὸ
 Ξερόφυλλο νὰ τρέμεις
 Στὸ δέντρο σὲ θωρῶ!

Τοῦ Μάρτη τὸ ἀεράκι
 Φυσᾷ καὶ δές! Ξανά
 Σὲ μύρια μπουμπουκάκια
 Τὶ πόθους μᾶς ξυπνᾷ!

Ἄχ, ἔρμο ἀπομεινάρη!
 Κείνος ποῦ δὲν μπορεῖ
 Ν' ἀναστηθεῖ τὸ Μάρτη,
 Ἄς πέφτει ἀπ' τὸ κλαρὶ!

XIII

Καλῶς τὰ χελιδόνια
 Στὸν ἀττικὸ οὐρανό!—
 Στοὺς δρόμους τῆς Ἀθήνας
 Πάλι νὰ τριγυρνῶ

Μὲ βρίσκετε, πουλιά μου,
 Μὲ τὸν παλιό, τρανό,
 Τὸν πόθο, χελιδόνι
 Στὸν κόσμον νὰ γινῶ.

Θάλασσες νὰ διαβαίνω
 Καὶ νὰ περνῶ βουνά,
 Νὰ φτάνω, νὰ μισεύω
 Καὶ νὰ γυρνῶ ξανά.

ΤΟ ΚΑΛΥΒΙ

Δέν είναι για να τὸ ξεχνᾶς, τὸ ἀξέχαστο,
τὸ μοναχὸ καλύβι στὰ ζερβὰ τοῦ δρόμου,
ποῦ ἀρχιζε κι ἔγερνε κι ἡ ἀχυροστέγη του
στὸ νὰ τὸ πλάϊ, σὰν ἀπ' τὸν πόνο—τὸ δικό μου ;

Ἔτσι ξεπεταμένο στὴν ἀκρόστρατα,
τῶν ἀνεμῶν καὶ τῆς ἡλιοβολιᾶς γιορτάσι
ποιὸς νὰν τὸ πῆ, νὰ πιστευτῆ, πὼς ἔκρυβε
στολίδι μέσα του ἀκριβό, τέτοιο κοράσι !

Ἔνα κοράσι μὲ δυὸ μάτια ὡς αἰνιγμα,
μὲ τὴ μεστή κορμοστασιὰν ἀρχαίας κολώνας
μαλλιὰ χυτὰ, κουρέλια ροῦχα μὰ ἔλαμπε
κάτι χρυσὸ—χρυσὸ στὸ δάχτυλο, ἀρραβώνας.

Καὶ καθὼς ἔτρεχε στητὰ κι ἀλύγιστα
κατὰ τοὺς ταξιδιωτὲς τοὺς καθαλλαρέους,
καὶ ροῦχα καὶ μαλλιὰ τρελλὰ ἀνεμίζανε
σὲ παρδαλὰ πανιὰ καὶ πλοκαμοὺς ωραίους.

Κι ἔτρεχε κι ἔτρεχε, δίχως λαχάνιασμα,
ὡς νὰ σὲ φτάσῃ μὲ μιὰ ντροπαλὴ λαχτάρια,
ὡς νὰ σὲ φτάσῃ νὰ σοῦ δώσῃ ἀπλότατα
λίγ' ἀγριολούλουδα δειά, γιὰ «μιὰ δεκάρα»

Ἐσύ, διαβάτη, τάπερνες—χαλάλι σου
κι οὔτε νὰ δῆς τὸ ποῦ σ' εὐχαριστοῦσε μάτι
καὶ τὸ κορμί ποῦ ὁ γήλιος μόνος χάδεψε
στὴ χλόη πάνω, σι' ἀμόλευτο τοῦ ἀγροῦ κρεβάτι.

Κι οὔτε νὰ δῆς τὴ γύμνια τὴν ἀστόχαστη,
καὶ τοῦ προσώπου τὸν δλόδροσον ἀέρα
μὲς ἀπ' τὰ στέρνα τῆς καρδιάς δλόχυτο :
μαγνήτης σοῦ ἔσερνε τὸ νοῦν ἢ βέρα, ἢ βέρα !

Μὰ τάλογα, ἓνα τίναγμα ἀνεξήγητο
σὰ νὰν τὰ ξύπναγε, στὴν ὄψη τῆς, ἀπὸ νὰν
ὕπνο βαθύ, φτερνίζονταν, λιγύζονταν,
χήτη κι αὐτιά στυλώνανε καὶ καμαρόναν.

Ἦ νόθη ρωμοπούλα, ὦ ντόπια γύφτισσα,
μὰ τὴν ἀξενιοσιασὰ τῶ δεκαφτὰ χρονῶ σου,
μιὰν ἔνοια σ' ἔλο τὸ ταξίδι σκόρπαγες :
ποιὸς νὰ τανε στὴν ἐρημιὰ ἀγαπητικὸς σου...

—Δέν είναι για να τὸ ξεχνᾶς, τὸ ἀξέχαστο,
τὸ μοναχὸ καλύβι στὰ ζερβὰ τοῦ δρόμου,
ποῦ ἀρχιζε κι ἔχτιζε κι ἡ Μαῖρα πάνω του
παλάτι ὑπέργειο γιὰ ἓναν ἔρωτα—δικό μου ;

ΓΙΑΝΝΗΣ ΣΤΟΓΙΑΝΝΗΣ

ΣΥΜΠΟΝΕΣΗ

Στὰ χεῖλια σου μὴ φέρνεις τὸ ποτήρι,
ποῦ εἶνε φαρμάκι καὶ χολὴ γιομάτο.
Δέν ἐξαγνίζει ὁ πόνος ! Ἐκεῖ κάτω
τῆς ζωῆς ἀστράφτει τὸ ξανθὸ λιοπύρι.
Καὶ τῶναιρά σου τὸ χαμένο, ὦ, νὰ το !
λευκὸ μὲς στὸ τρελλὸ τὸ πανηγύρι
στὴ διάφανη βρυσούλα πάει νὰ γύρει
μὲς στῶν ἀνθῶν τὸν κάμπο τὸ χιονάτο.
Συμπόνεση ἂν ἐπῆρε τὴν καρδιά σου,
μὴν κλαῖς ἐκείνους, ποῦ γιὰ σὲ δὲν κλαῖνε,
μὰ ποῦ γελοῦνε μὲ τὰ κλάμητά σου.
Κι' ἂν ξέχειλη ἡ καρδιά σου δὲν ἀντέχει
στὰ μύρια πάθη, ποῦ τὴν κρυφοκαῖνε,
ρίχ' τὴν στὸ κῆμα, ποῦ καρδιά δὲν ἔχει.

Ι. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ

ΕΜΨΥΧΩΣΗ

Δὲν εἶνε ὁ Κόσμος πάντα ἢ Δύρα
 Τὸ Πνεῦμα μας ποὺ κρούει ἄρμονικά
 Ὁ Κόσμος ἔχει διάπλατη μιὰ θύρα
 Τὰ πνεύματα νὰ μπαίνουν σπλαχνικά
 Μὲ γέλιο τοῦ Ἄδῃ
 Στὸ ρημάδι
 Ποὺ τῶχει ἀραχνοπλέξει ἡ Μοῖρα
 Βολικά.
 Τὰ ψεύτικα τὰ Πνεύματα εἶν' ἐκεῖνα
 Καὶ ἡ Ἀλήθεια μὲ τὸ φῶς της φέγγει, λές,
 Νὰ δρέψουν τῆς καρδιάς τὰ τόσα κρίνα
 Ποὺ οἱ Ἀγάπες εἴχανε τοῦ Ἀπρίλη
 Ποτίσει μὲ τὰ δάκρυά, ἐσὺ ποὺ κλαῖς!
 Δεσμὰ σου τώρα οἱ κλώνοι τους καὶ μὴ
 Θαρρεῖς πῶς τόσο δὲ σοῦ φτάνει. Μιὰ στιγμή
 Χαρᾶς ποῖς δοκιμάσει,
 Μαζὶ του ἐχάρηκε τὴν Πλάση,
 Τὸ γέλιο της, ποὺ δὲν τὸ σβύνουν στεναγμοί!

ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΕΡΓΙΑΛΙΤΗΣ

Σπέτσες 1915—V—9

* Τὸ ποίημα αὐτὸ στάλθηκε στὸν Πάνο Ταγκόπουλο τὴν ἐποχὴ ποὺ βρισκότανε ὑπόδικος στὶς Φυλακὲς τῶν Παρατηρημάτων, σὰν ἀπάντησι μιᾶς ἐπιστολῆς ποῦχε στείλει στὸ φίλο του παιητῆ.

...Ὡ οἱ Ἀγάπες—οἱ παλιὲς οἱ Ἀγάπες...
 σὰν ἀδερφούλες ἄρρωστες περνᾶν,
 μὲ τὸ σῖθαμπο
 φορᾶνε τ' ἄσπρα ρουχαλάκια,
 κ' εἶναι λυτὰ τους τὰ χρυσὰ μαλλάκια.
 Ὡ οἱ Ἀγάπες—οἱ παλιὲς οἱ Ἀγάπες

ἦσυχά πίσω ἀπ' τὶς βραγιὲς ἀναδίνουν,
 μιὰ μιὰ, σὰν ἀδερφούλες
 ἀδικομαλωμένες·
 τὰ ματάκια τους ὀλοένα χαμηλά 'ναι
 (ἀργὰ περνᾶν, καὶ δὲ μιλάνε,
 δὲ μιλάνε...)

...σὰ νὰ πᾶν ὀλοένα βιαστικὲς κάτι νὰ θάψουνε·
 σὰ νὰ σέρνουν κ' ἕναν πεθαμὲνον ἀπὸ πίσω,
 μὴν τις προκάνει τὸ σπερνὸ σκοτάδι,
 ὅλες—κοπάδι...
 (ἀργὰ περνᾶν, καὶ δὲ μιλάνε,
 δὲ μιλάνε...)

...οἱ Ἀγάπες—οἱ παλιὲς οἱ Ἀγάπες·
 πίσω ἀπ' τὶς βραγιὲς καὶ πᾶνε, πεθαμὲνες
 ἀδερφούλες!

—Κ' ἐγώ, σκυφτὸς τοῦ παραθυριοῦ τὴν κώχη,
 ἀκούω νὰ πέφτει, ἀργά, τὸ πρωτοδρόχι,
 καὶ κρυώνω...

ΝΑΠΟΛΕΩΝ ΛΑΠΑΘΙΩΤΗΣ

JOHAN—PAUL RICHTER

«Συλλογή Ποιητικῶν Κομματιῶν»

Η ΑΙΤΝΑ

Ὁ δρόμος ἀκανόνιστος περνοῦσε μέσα ἀπ' τὴν παγωμένη λάβα καὶ τὸ μαῦρο χῶμα ποῦ γεννᾷ ἢ φωτιά.

Κατὰ τὴν ἀνατολὴ ἐρρόδιζεν ὁ ὀρίζοντας... Κι' ὀλοένα τὸ ρόδινο αὐτὸ χῶμα γίνονταν λαμπερότερο κι' ὀλοένα ξαπλώ-
νονταν στὸν οὐρανὸ, πάνω ἀπ' τὴ γῆ κι' ἀπὸ τὴ θάλασσα, ὡς
ποῦ στὸ τέλος ἐπῆρε ὀλόκληρη τὴν ἔκταση ποῦ κρατοῦσε πρὶν τὸ
σκοτάδι.

Ἔλειπα πρόβαλε κι' ὁ ἥλιος κι' ἐδιάλυσε τὰ σύννεφα ἀπ' τὰ
πόδια τοῦ βουνοῦ κι' ἐφώτισε τὰ γυροτόπια μὲ τὰ ὁμορφώτερα
καὶ τὰ διαφορετικώτερα χρώματα. Ἀφοῦ ἀπολάψαμε αὐτὸ τὸ
θέαμα, ἐτοιμαστήκαμε γιὰ ν' ἀνέβουμε στὸν κρατῆρα.

Ἐπρεπε πολλὰ νὰ τραβήξουμε, περπατώντας μέσα σὲ χιόνια
καὶ λάβες καὶ πάγους, ὡς ποῦ νὰ φτάσουμε τὴν ψηλότερη κορφή,
ποῦ εἶναι ζεστή, σκισμένη σὲ διάφορα μέρη καὶ σκεπασμένη μὲ
σκουρugiὰ καὶ στάχτη.

Τὸ ἀνέβασμα μᾶς δυσκόλεψε πολὺ τέλος ὅμως ἐφτάσαμε τὸν
ἴσιο δρόμο, ποῦ εἶναι σκεπασμένος ἀπὸ ἓνα μαλακὸ ἐπίπαγο,
τέτοιον ποῦ κάπου—κάπου νὰ κολάη κανενὸς τὸ παπούτσι.

Πόσο μεγάλος ἦταν ὁ θαυμασμὸς μας, ὅταν φτιασμένοι στὴν
κορφή, βρεθήκαμε ἀπέναντι στὸν τρομερὸ ἐκείνο κρατῆρα, ἀπὸ
τὸν ὁποῖο καπνὸς ἔβγαινε καὶ πρωτάκουστοι κρότοι ποῦ ξαφνί-
ζουν τὸν ἄνθρωπο, τότε σὰ βροντὲς καὶ τότε σὰν κανόνια.

Ἀφοῦ ἀπολάψαμε κι' αὐτὸ τὸ θέαμα γυρίσαμε κάτω τὰ μά-
τια μας κι' εἶδαμε, λές, ὅλη τὴν ὁμορφιὰ τοῦ κόσμου μαζεμένη
κάτω ἀπὸ τὰ πόδια μας.

Ἐφαίνονταν ἓνα μεγάλο κομμάτι θάλασσας, τὸ μισὸ πα-
πούτσι τῆς Καλαβρίας, ἐφαίνονταν ἡ Μάλτα καὶ τὸ καπνοστε-
φάνωτο Στρόμπολι. Εἶδαμε τὸ τρίγωνο τῆς Σικελίας μὲ τὰ
βουνά, τὶς πεδιάδες, τὰ ποτάμια καὶ τὶς πόλεις τῆς.

Ὅλα τὰ πράγματα τὰ βλέπαμε μεγαλωμένα, σὰν μέσα ἀπὸ
φακὸ, φαινόμενο ποῦ γεννοῦσε ἢ ἀφραδτη καθαρότητα τοῦ
ἀέρα. Ἐνῶ εἴμαστε βυθισμένοι στὸ θάμασμα τῆς θεᾶς αὐτῆς,
ξάφνου ὀλόκληρος ὁ κῶνος τῆς Αἴτνας ἄρχισε νὰ τρέμη μ' ἓναν
τέτοιον τρόπο, ποῦ θάλεγε κανεὶς πῶς ἤθελε γκρεμιστῆ.

Σὲ λίγο μία ἔκρηξη ἀκούστηκε, βροντερώτερη κι' ἀπ' τὴν πειὸ
βροντερὴ βροντῆ, καὶ μέσα ἀπ' τῆς σκισμάδες τοῦ βουνοῦ κι' ἀπ'
τὸν κρατῆρα ξεπετάχτηκαν καπνοὶ μαῦροι καὶ κίτρινοι ποῦ συνε-
νώθησαν σ' ἓνα πελώριο σύννεφο ἀμέσως, ὑψωνόμενο στριφογυ-
ριστὰ καὶ σὰν αὐλακωτὴ κολώνα πρὸς τὰ γαλάζια οὐράνια.

Αὐτὸ ἦταν ὄλο καὶ ξαναβασίλεψε πάλι ἡ ἡσυχία.....

Εἶχαμε πιά περάσει δυὸ ὄρες ἀπάνω στὴν κορφή καὶ ξανα-
πῆραμε τὸ δρόμο μας στὰ κάτω.

ΜΑΝΩΛΗΣ ΜΑΓΚΑΚΗΣ

ΔΟΞΑ

Βουνὸ μὲ τὰ σκιασμένα τὰ νερὰ
καὶ τὰ χλωρὰ τὰ μονοπάτια,
ὡς στὴν κορφή σου θὰ μὲ πᾶνε ὀδηγητὲς
τὰ δυὸ τῆς μάτια.

Στὸ δρόμο μου δαφνόκλαρα πολλὰ
βραγιὲς δαφνῶν θὲ νὰ πατήσω·
θ' ἀνοίξω δρόμο μὲ τὰ δυὸ τὰ χέρια μου
νὰ περπατήσω!

Καὶ στὴν κορφή σου ὅταν φτάσω πιά,
καὶ προσκυνήσουνε οἱ ἄνθρωποι,
τότε ἀπὸ τὸ πιδ ἀπόγκρεμνο ἄς γκρεμιστῶ
τὸ κακοτόπι.

ΚΩΣΤΗΣ ΒΕΛΜΥΡΑΣ

ΟΜΗΡΟΥ

ΥΜΝΟΣ ΣΤΗΝ ΑΡΤΕΜΗ

Τὴν πολυσέβαστη κυρὰ μὲ τὸ χρυσὸ τ' ἀδράχτι
 Τὴν Ἄρτεμη, τὴ βροντερὴ τὴ λαφοκνηγῆτρα,
 Τὴν ἀδερφή τοῦ Ἀπόλλωνα τοῦ χρυσαρματωμένου,
 Ὅθ' τραγουδήσω τὴ θεὰ τὴν πυρροσαῖτεύτρα
 Ποῦ σὲ βουνὰ δλοῖσκιωτα κι ἀγερικὲς ραχοῦλες
 Μὲ τὰ κυνήγια εὐφραίνεται καὶ τ' ἀργυρὰ δοξάρια.
 Ἄνατρομάζουν τὰ βουνά, βουῖζει κι ὁ λόγγος ὄλος,
 Σαλεύει ἡ γῆ καὶ ἡ θάλασσα ἡ πολυκυματοῦσα,
 Στῶν ἀγριμιῶν τὴν ἄσωστη στριγγιά κραξά. Μὰ ἐκεῖνη
 Μὲ τὴν ἀδάμαστη καρδιὰ στὰ ὄρη ροβολώντας
 Γιὰ τὴ γενιὰ τῶν ἀγριμιῶν χαμοῦ σαῖτα σέρνει.
 Μὰ ὅταν βαθεῖα στὰ φρένα τῆς χαρεῖ ἀπὸ τὰ καρτέρια
 Καὶ τὰ πολλὰ τρεχάματα, τότε κρεμᾷ τὰ τόξα
 Τὰ λυγερὰ, καὶ στοῦ ἀδερφοῦ τοῦ ἀγαπημένου φτάνει
 Τὴ χώρα ἐκεῖ, τὴν πράσινη τὴ Δελφικὴ ραχοῦλα.
 ὦ! Στὴ ραχοῦλα ἐδῶ καλὸς εἶν' ὁ χορὸς ποῦ σέρνει
 Μ' ὄλες τίς χάρες συντροφιά καὶ μὲ τίς Μοῦσες ὄλες
 Καὶ στὸ κορμὶ μὲ δλόμορφα φορέματα ντυμένη.
 Πρῶτῃ αὐτὴ στήνει τὸ χορὸ μὲ βρόντους καὶ τραγοῦδια
 Κι ἀκολουθοῦν ἔσπισω τῆς καὶ διαλαλοῦν ἐκεῖνες
 Τὴ λυγερόκορμη Λητώ σ' ἐκστατικὸ τραγοῦδι
 Ποῦ τὰ παιδιὰ τῆς ἔδγαλε στὸν κόσμον ἔξακουσμένα.

Ὁραῖα παιδιὰ, σὰς χαιρετῶ τῆς Λητώσ καὶ τοῦ Δία
 Κι ἄλλοτ' ἐγὼ θὰ θυμηθῶ κι' ἄλλα γιὰ σὰς τραγοῦδια

ΛΕΑΝΤΡΟΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

ΑΙΣΘΗΤΙΚΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ

ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΗΣ ΔΙΠΛΟΜΟΝΑΞΙΑΣ

Κάποια τραγοῦδια μιλοῦνε πολὺ βαθιά, σχεδὸν τραγικὰ σύμφωνα, στὴ διάθεση ποῦ τ' ἀκούει. Μιὰ φωνὴ μέσα τους συντονίζεται τόσο ἐντατικά ποῦ ὁ ἀντίλαλος ἀπέραντος γίνεται. Ἡ φωνὴ μιὰ ἐσώφυγη καὶ μυστικὴ δημιουργία ἐμπνέει. Ἴσως κ' ἡ ὄρα ὅπου πρώτη φορὰ ἀκούστηκε τὸ τραγοῦδι νάταν ἡ ὄρα ποῦ παθητικὸ τὸ ἐγὼ ἀπαιτοῦσε τέτοια φτερά... ποῖός ἔχει; Τώρα κάθε στίχος ἀντηχεῖ πάντα μεγάλος, πλούσιος, ἀτέλειωτος, σὰ νὰ κλείνει μέσα του ἓνα μεγάλο, ἀτέλειωτο κόσμον καὶ τὴν ψυχὴ τοῦ Ποιητῆ ποῦ τὸν ἔζησε, καὶ τοῦ Ἐγὼ ποῦ τὸν αἰσθάνθηκε, τὸν ἀγάπησε καὶ δικό του τὸν ἔπλασε. Τὸ τραγοῦδι τ' ἀγαποῦμε τόσο ποῦ σιγὰ δὲν ξεδιαλάνομε πιά ἂν ἴσως δὲν τὸ ζήσαμε μεις, οὔτε τί μᾶς τὸ κάνει περισσότερο ὑπέριστα ἀγαπημένο, ἂν ἡ τέλεια πνοὴ τοῦ ποιητῆ, ἡ ὅ,τι μέσα στὸ εἶναι ἔβπησε, ἡ πνοὴ ὅ,τι ἀντιχάρισε τὸ εἶναι στὸ τραγοῦδι κι ἀχώριστα μαζί του σφιχτοπλέχθηκε.

Τέτοιο ἓνα Ποίημα γοητευτικὸ μᾶς δίνει ὁ Παλαμᾶς μὲ τὴ «Διπλομοναξία». Ἐκστατικὸ λυρικό, μὰ καὶ στοχαστικό, μὲ τὸν πραγματικὸ τόνον καὶ τὸ κάτι πολὺ καὶ μόνο ἑλληνικὸ ποῦ χαρακτηρίζουν τὸν Παλαμᾶ καὶ στίς πιὸ νοερὲς καὶ μεθυσμένες του σύλληψες, ξελεπτισμένα αισθαντικό, ἀντηχεῖ γενικό, ὅμως καὶ μὲ μιὰ σὺν ὁλότελα ἀτομικὴ ἐκμυστήρηση ποῦ μὲ τὴ συγκίνηση ἀκόμα περισσότερο τὸ γενικεύει.

Εἴμαστε μόνοι, κατὰμονοί, ἀπόλλυτα, πάντα. Παιδιὰ, μικρὰ παιδιὰ, κι' ἀργότερα, παιδιὰ πάντα, πιστεύομε, γιὰ τὸ τόσο τὸ ποθοῦμε, πὼς ἐπάρχει, πὼς μᾶς περιμένει ἡ πλέρια συμφωνία, ἡ συγχόνηση, καὶ πὼς θὰ διαρκέσει ἴδια ὅλη τὴ Ζωή. Εἴμαστε οἱ βαθιὰ ἐρωτευμένοι τῆς αἰώνιας, ἀνήσικωτης πίστες, τοῦ ἀσύλληπτου, τῶν χειρῶν ποῦ ἐνῶ γύρω μας ὀλόσφιχα σφίγγονταν καὶ τὰ σφίγγαμε μ' ἐπιθυμία νὰ εἰσχωρέσομε σὲ κείνο, ποῦ ἔξω ἀπὸ κάποιες σπάνιες διαβατικὲς ἔξαλλες στιγμὲς, ἐπίμονα καὶ τυρρανικὰ ἔξω κι' ἀγνωστο δαισθανόμαστε, ποῦ βασανισμένοι ἀπὸ τὸ ἀφταστο σφίγγαμε, μόλις γιὰ μᾶς κλείσθηκαν νοσταλγοῦμε εἰλικρινᾶ σὰν τ' ἀπάνεμο, ὁλότελα ἀτάραχο λιμάνι, οἱ βαθιὰ ἐρωτευμένοι μὲ τὸ θέμα ποῦ ἐνῶ τὸ ξέρομε δὲ μποροῦμε, δὲ θέλομε ἀδύνατο νὰ τὸ πιστέψομε. Ἡ Ζωὴ μαγεύει γιὰ νὰ μᾶς πλανᾷ καὶ νὰ μᾶς χτυπᾷ μὲ περισσότερη θετικότητα. Εἴμαστε μόνοι, κατὰμονοι, ἐξόριστοι, κι ὅλο μᾶς τὸ εἶναι ἐπαναστατεῖ ἐναντία στὴν τέτοια ἐξορία... Σιγὰ, πληγωμένο, πονεμένο, τὸ εἶναι νιώθει. Νιώθει τὴν Ἀνάγκη, τοὺς Νόμους τῆς Ζωῆς. Τὸ ἀδυσσώ-

πητο του παντοτινά και σε όλα ασυμπλήρωτου. Με κάτι σπασμένο ίσαμε τη ρίζα, κάτι αιματομένο συντριμένο προσπαθεί τότε περήφανα να χαμογελά, να συμμορφώνεται με το Μοιραίο και να είναι δυνατότερό του, περήφανα να δέχεται το δώρο της Ζωής, αλλά χωρίς να πνίγει το αδιάκοπο ανταρτικό ανατίναγμα, τον πόθο του πιο Τέλειου. Ή Ζωή Διπλομοναξιάς χαρίζει μόνο.

Αυτο μοναξιάς που συναπαντιούνται σ' ένα μονοπάτι πολύ στενό όπου περνούν δύο, πολύ κοντά, πάρα πολύ κοντά, αλλά δύο πάντα, καθένας με το δικό του 'Εγώ, με κάτι πάντοτε ατομικό κι άπιαστο από το άλλο, καθένας με τη δική του μυστική ζωή... Πολύ σύμφωνοι, άλλ' όχι όμοιοι, και πάντα, ακόμα κι' ασύνειδα, απόκριφα έχθρικοί, έτοιμοι για να χωριστούν, για ν' ακολουθήσει καθένας πάλι το δικό του ξεχωριστό ταξίδι. Μοναχικοί διαβάτες, προσκνητές σε μια στιγμή της ίδιας θρησκείας, που ενώθηκαν στον ίδιο Βωμό, που ειλικρινά είδαν την αλήθεια της 'Αγάπης τους ο ένας στα μάτια του άλλου, χωρίς να παύσουν να είναι διάφοροι και μοναχικοί.

Μια Διπλομοναξιά χάρισε το λουλούδι της που όταν «γελά μοιάζει με όρφικό σκοπό» στον Ποιητή και ο ποιητής ψηλότερα την αισθάνθηκε και την τραγούδησε. Βασισμένος στο πραγματικό, φυσικά το εσώψυχό του, ή πλατιά του διανόηση κι' αισθαντικότητα τον φέρνουν σχεδόν στο σύμβολο.

Ή θεία Τύχη επίσημα μας έσμιξε μια μέρα
πρώτη φορά, στεγνή φορά, φερμένους από τόπους
κρυφούς, δυσκολογνώριστους, κι από βωμούς λατρείας
για τον καθένα χωριστούς, όμοια φωτοκαμένους,
ή θεία Τύχη επίσημα μας έσμιξε μια μέρα
για ν' ανεβούμε τον ιερό το Βράχο οι δυο σαν ένας.

Ή μοναξιά μας ταιριαστή, το ανέβασμα μεγάλο,
Το ανέβασμα ένα, ή μοναξιά διπλή.

Ύστερα πάει, χάθηκε. Σιγά, με λόγια κρυμένα το μυστικό του όμοιογει ο ποιητής, τον καημό του, σ' όσους ξέρουν συμπαθητικά να δέχονται και να νιώθουν μυστικά. Ένα μυστικό συνειδημένο, τιποτένιο, αλλά πάντα τόσο τραγικό. Τι σημαίνει τόσο μαζί θ' ακολουθήσουν τον ίδιο δρόμο τα μονοπάτια; Τι σημαίνει ή διάρκεια ή το εφήμερο; Ένας χωρισμός αιώνα υπάρχει, αδιάφορο πώς και ποιός. Κ' ίσως καλύτερος πάλι, ωραιότερος, αν και τόσο πολύ φριχτότερα οδονηρός, ο απότομος, ο έξωτερικός σύγχρονος με τον ψυχικό. Την ασχήμια λυτρώνει ενός σιγανού ξεπτεισμού. Τι σημαίνει; Τέτοια ή ζωή. Ή μια ή οι περισσότερες στιγμές όπου κάτι υπήρξε είναι απαραίτητο να φθάνουν. Μόνο που πονάει κανένας.

Κ' εσύ; Λωλή από του κόσμου τη φοβέρα
Κι' απ' των ανθρώπων άγρια τη ντροπή.
Με τα χέρια σου, φόνισσα μητέρα,
Το σκότωσες το λούκαλο παιδί.

Έρπετά το βούισμά τους που σέρνεται και υποκρίνονται πώς το πιστεύουν για τη μεγάλη τη Σοφία πέταξαν σε φαρμάκι ενάντια στο άγριολούλουδο που φώτισε το μονοπάτι και με την ώραίσονη του την ασχήμια τους πείραξε και το άγριολούλουδο, το ευαίσθητο και το αδύναμο, μ' έναν σπασμό μπροστά στην άπειλή και στο μοιραίο άφένθηκε να νικηθεί, ίσως και για άμόλυντη μια νίκη άλλοιότιχη.

Μια γυναίκα... Το παραμύθι της πάλι δυσκολοξεδιάλυτα μόνο μας το λέει ο Ποιητής αφιρόνιάς μας να το μαντέψουμε, να το δημιουργήσουμε σύμφωνα με το δικό μας το Σκοπό.. Ολόμαυρα ντυμένη, τη βλέπομε, σε σε αντικαθρέφτισμα της κένθιμης ψυχής της.. Μια γυναίκα που πόνεσε κι' όλας πολύ, μακριά του, λίγο γυριμένη κάτω από το βάρος του πόθου της για την άφραση, ωραία, υπέρτερη ζωή. «Αγαπητικά του ωραίου Πόθου». Μιό κούραση σέρνει, αγίατρευτη, αλλά στην οποία φτερά δίνει πάλι το πλαγερό συναπάντημα, μαζί του τώρα, μια άβυσθη μελαγχολία που τη σπαράζει και μ' ένα πέπλο όμορφιάς την τυλίγει για όσους τους ξεχωριστούς αναζητήανε και με θαυμασμό, εγνωμοσύνη και λατρεία σκόβουν κι' αγαπάνε ό,τι πιστεύουν. «Το θάμα που σαρκώθηκε, α! και έγινε γυναίκα». Έναν πόνο σέρνει και ψηλά βλέπει μια όραία Νοσταλγία.

Μαζί στον ιερό το Βράχο ανεβήκανε. Στο ναό της αιώνας Όμορφιάς. Κονιά ο ένας στον άλλο σε συντονισμό των πόθων της πικρίας, της αισθητικής βαθιά εσώψυχης ήδονης, με την ξεχωριστή τους ατομικότητα δυναμωμένη έντατικά από το ανταμωμά τους, ανεβήκανε, να ρίξουν γονατιστές τις ψυχές τους σε μια λατρεία που βάλσαμο στις πληγές σταλάζει κι' απλώνει. Έκείνη παθητική, στον ίσμο της οδύνης της, ιέρισό της. Γυναίκα, το δικό της 'Εγώ βουβά, έκστατικά να σκορπίσει ώστε και μέσα στην ώραίσονη του έξω κόσμου έστω κι' ασύνειδα και το δικό της 'Εγώ να ξανακέρει. Ή διάθεσή της ακούει ένα θρηνο όλουθε, όμως τώρα σιγόλαλο και πολύ μουσικό. Το κλάμα που ήδυπάθεια κλείνει μέσα στον καημό του, τίποτε μικρότερο ή ξεσχητικό, όλο φτερά που ανεβαίνουνε και ιερές τελετές κι' απόκριφες θυσίες...

Το ποίημα της έντέλειας, α! τα έρείπια πώς το κλαίνει.

Και κείνη λείψανο κάποιου μεγάλου πόνου, ωραίου, γιατί είναι όραία ή ψυχή της, τι περιμένει, τι θέλει τώρα; Μεθυμένη κάποιου καινούριο πέταμα, ή όλότελα πια απογοητεμένη, το χάδι μιας στιγμής και να διπλώσει πια στα φτερά, και κάπου να σταθεί και κάπου ν' άκουμπήσει άποκαμωμένη τη γαλήνη; Ποιός ξέρει; Το μυστικό της δεν το λέει ούτε στο σύντροφό της που όρμέμψυτα τραγούδι θα το πλάσει. Και

Και κείνος δὲ μπορεί μέσα του νὰ εἰσχωρήσει, οὔτε νὰ τὸ μαγτέψει δὲ μπορεί. Τὴ χάρη τῆς πλούσιας Σιωπῆς τῆς τοῦ χαρίζει. Σιωπᾶνει καὶ κλαίει ἀρμονικὰ μὲ τὰ ἐρεϊπια πού τ' ἀγαπᾷ καὶ πού μ' αὐτὰ μοιάζει...

Ἐκεῖνος, κοντά της, σὲ λατρεία ἀκόμα κ' ἐσώτερα ἐνεργητικὴ δημιουργεῖ. Ἐνεργητικὰ αἰσθάνεται καὶ τραγουδεῖ. Εἶναι κοντά της καὶ τὰ μάτια του βλέπουν ὅπως ποτὲ ἀκόμα δὲν εἶχαν δεῖ. Βλέπουν σάν ὄραμα τὴ σχεδὸν ὑπεργήϊνη φύση ὀλόγυρα ἀπλωμένη, τὸ πνεῦμα πού τραγουδᾷ ἀναδίνει ἢ πυρόξανθη χέρσα ἀττική γῆ. Ἡ θάλασσα.. ὁ οὐρανός.. τὰ βουνά.. κάτι σιγολένε καὶ κάτι φανερόνουν.. προσφέρονται στὴν τέχνη κ' αὐτὸ μὲ τῆς σμίλης τὸ φιλὶ τὰ μάρμαρα ἀνασταίνει.

Πλάση ξανθὴ πανάλαφρη μόλις γραφτὴ ἀπὸ πλάστη
πού τὸ κοντύλι του ἔβαψε σὲ χρῶμα καμωμένο
ἀπὸ τοῦ νοῦ τὰ τρίγηλα καὶ τ' αὔλα τῶν αἰθέρων.

Μέσα στὸ τέτοιο περίγυρο καὶ μέσα στὴν εὐτυχιμένη στιγμή τὸ εἶναι τὸ κουρασμένο, πού πολὺ ἔζησε τὴ δύσκολη ζωὴ, παραδίνεται στὴ γοητεία τῆς χαρᾶς.

Καὶ μέσα μου καημὸς ξανθὸς λόγια ξανθὰ γυρεύει

Νὰ ἢ πλάνη πού δὲ λέγεται, πού τραγουδιέται μόνο.

Χαροῦμενος, κοντά στὴ γυναίκα πού κι ἂν δὲν ξεχνᾷε ὀλότελα τὸν πόνο της, ἀνάλαφρο κοντά του τὸν αἰσθάνεται, καλὸ σὰ χᾶδι, πού, μ' ὅλο τὸν πόνο της, ἀληθινὰ, βαθιὰ χαίρεται κοντά του, ἐκστατικὰ μεθάει.. Χαρούμενα τραγουδεῖ. Τὴ συμφωνία τους.. Ἀνέκφραστη ἢ συγκίνησή του, ἀνέκφραστη ἢ Ὀμορφιά. Μάταιη κάθε προσπάθεια. Τιποτένιος ξενατέφτει ὅποιος λόγος θέλει κάτι νὰ πεῖ γιὰ τὴ συναίσθηση τοῦ Τέλους. Καὶ σκόβοντας κίττο ἀπὸ ἀπὸ τὸ ἄφραστο μεγαλεῖο θαμνωμένος κυττάζει τὴ Γυναίκα..

Μόνο μιὰ γλώσσα, μάθε το καὶ μοναχὰ ἓνας ὕμνος
τοῦ κάκου δὲν ὑψώνονται στὸ ἀξέφραστο φῶς γύρω,
τὰ μάτια σου, νά, ἢ γλώσσα, νά! Καὶ τὸ χαμόγελό σου
νά, κι' ὁ ὕμνος.

Μὰ τὰ μάτια του, τ' ἀνήσυχά του μάτια καὶ τὰ διψασμένα, πού δὲν τὰ τυφλώνει σὲ ὅ,τι ἄλλο καμιὰ εἰκόνα ὅσο κι' ἂν τὴ θαμάζει κι' ἂν τὴν ἀγαπάει, τὰ μάτια του βλέπουν τώρα κάτω τὴν πολιτεία, τὴν ἀσχήμια της πού σέφνεται, ἀλλὰ μὲ τὴν ἐμνευσμένη του διάθεση πάντα, κυττάζοντας μὲς ἀπὸ τὸ δόλολαμπρο φῶς πού καίει στὸ βλέμμα του. Τραγουδαίει τὴν Πολιτεία. Τὴ σερνάμενη ἀλλὰ κ' ἐπιβλητικὴ ὀρημὴ τῆς ἀστικῆς μικροζωῆς ὅλα νὰ τὰ κυριέψει καὶ νὰ τὰ ὑποτάξει, ὅλα, καὶ τὰ πιὸ ἀγνά καὶ τὰ πιὸ ἐλεύτερα ἀκόμα, τὴν ἐλεύτερη Φύση, ὅλων νὰ ρουφήξει τὸ αἷμα, «καὶ μάγεμα καὶ νόμος καὶ καταβόθρα νὰ εἶναι αὐτῆς». Ἡ ἐστικὴ θέληση τῆς ἰσοπέδωσης καὶ τῆς μιᾶς ὁμοίας μορφῆς σὲ ὅλα..

Κι ὁμοῦς ἢ Ἀθήνα ξεχωριστὴ. Πολιτεία, μ' ὅλη τὴν ἀσχήμια τὴν κοινὴ σὲ κάθε πολιτεία, δὲν εἶναι σάν ὅλες. Κάτι καταδικὸ της, μιὰ

χάρη, ἀνώτερη τὴν ὑψώνει. Ἀκόμα καὶ τὸ χειρότερό της ψεγάδι εἶναι ἀτομικὸ της. Ὁ Παλαμῆς δημιουργεῖ πάλι στὰ ἀγαπημένα του μοτίβα. Ἡ περιφρόνησή του, τὸ μῖσος γιὰ τὴ στεῖρα προγονοπληξία, τὴ νέκρα της, ἢ προσπάθεια ὅλης τῆς ζωῆς του ὀρημὴ νὰ δώσει στὸ ζῆτημα τῆς νεοελληνικῆς ψυχῆς, ἢ ἀπεριόριστη λατρεία του γιὰ τὴν αἰώνια ἀρχαία Ὀμορφιά τραγουδοῦν. Καὶ δυνατότερη εἶναι σ' αὐτὸν ἢ Πεποιθήση καὶ ἢ Ἑλπίδα ἀπὸ τὴ συχνὴ ἀπογοήτευση καὶ τὴν πικρία.. Καὶ μέσα στὸ παχνὸ σκοτάδι πιστεύει καὶ ἐλπίζει... Ὁλοένα περὶ φανὰ τὸ φωνάζει... Ὅλο τὸ ἔργο του εἶναι ἢ μεγάλη φωνὴ τῆς πίστεως καὶ τῆς ἐλπίδας σ' ἓνα ἀνθρώπου πού τόσο πολὺ τ' ἀγάπησε, πού γι' αὐτὸ τόσο πολὺ πάλαιψε μὲ τὴν ἐνέργεια τῆς ἐμνευσμένης του τέχνης. Καὶ σήμερα ἢ διάθεσή του ἀκόμα περισσότερο τὴν καλωσύνη αἰσθάνεται. Τὸ διπλό του ἀνέβασμα ὑπέρτερο κάτι ὑπέρτερο δίνει σὲ κάθε ἐντύπωση.

Κι ἂν εἶναι πλήθος τ' ἄσκημα, κι ἂν εἶναι τ' αἶδεια ἀφέντες,
φτάνει μιὰ σκέψη, μιὰ ψυχὴ, φτάνεις ἐσύ, ἐγὼ φτάνω,
νὰ δώση νόημα στῶν πολλῶν τὴν ὑπαρξὴ ἓνας φτάνει.

Φτάνει ἓνας νοῦς, ἓνα ὄνειρο, ἓνα ὄνομα, ὅλα τ' ἄλλα,
θένε δὲ θένε, ὑπάκουα, τὸ σάλμα προσμένουν
κάποιου χεριοῦ γιὰ τοὺς χαμοῦς ἢ γιὰ τοὺς θριάμβους. Δόξα
στὴ χώρα, ὑγεία καὶ χαρὰ στὴ χώρα! Ὁ Βράχος. Φτάνει.

(Ἡ συνέχεια στὸ ἐρχόμενο)

ΑΛΚΗΣ ΘΡΥΛΟΣ

ΛΥΠΕΣ

Κλαῖς, κι' ἀπὸ τὰ ματάκια σου βαρυθυμοῦν οἱ ἀνθοί.
Ὁ ἀποδιωγμένη τῆς χαρᾶς, πῶχεις τὴ χάρη πλήθεια.
Κρινένια τὰ φτερούγια σου κι' ἢ νειότη σου ἢ ξανθὴ
ἀκόμη δὲν ἀντίκρουσε τοῦ κόσμου τὴν ἀλήθεια.

Ἐγὼ εἶμαι, πού δοκίμασα τὸν πόνο, ὅσο κανεῖς.
Τώρα μεθᾶω ἀναίσθητα στ' ἀλλόκοτα μιᾶς πλάσης.
Πάρ' τὸ ποτήρι τὸ χλωμὸ μιᾶς λύπης μακρινῆς,
νὰ πιῆς ἀπὸ τὴν πίκρα μου καὶ σύ, γιὰ νὰ ξεχάσης.

ΣΤΕΛΙΟΣ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

— Τὸ διαμαντάκι πού στολίζει τὴν πρώτη σελίδα τοῦ «Πυρσοῦ», εἶναι ἀπὸ τοὺς «Πεντασύλλαβους» τοῦ Μοναδικοῦ μας Τεχνίτη καὶ Δάσκαλου, πού ἀργότερα μᾶς τάζονται νὰ βγοῦνε σὲ ξεχωριστὸ βιβλίον μαζί μὲ τὰ «Παθητικὰ Κρυφομλήματα»

— Τὸ γράμμα τοῦ Ψυχάρη γιὰ τὸ «Σταμάτημα τοῦ «Νουμᾶ» ξαναδημοσιεύθηκε στὴν Τριμυθιακὴ ἑφημερίδα τὸ «Θάρος» (3|8|917) μὲ τὴν χαρακτηριστικὴ σημεῖωση πῶς εἶναι «μιὰ ζωντανὴ εἰκόνα τῆς ψυχολογικῆς καταστάσεως τοῦ Ἔθνους».

— Ὁ συνεργάτης μας Κώστας Παρορίτης ἐργάζεται τώρα σ' ἓνα καινούργιο ρομάντζο του ἐμπνευσμένο ἀπὸ τὴν τελευταία κατάσταση.

— Σημειώνουμε ξεχωριστὰ τὴν αἰσθητικὴ μελέτη τοῦ Ἄλκη Θρύλου.

Εἶναι γραμμένη πάνω στους «Βοημούς» τοῦ Παλαμᾶ καὶ φτερουγίζει γύρω στὸ τρίτον Βιβλίον τῆς «Διπλομοναξιάς».

Θὰ κρατήσει ἀκόμα δὺο τεύχη.

— Λάβαμε τὴ νέα ποιητικὴ συλλογὴ τοῦ Γεράου Σπαταλά, «Ὁδὸς, Μπαλλάντες, Ἐλεγείες».

Τὰ τραγούδια τῆς συλλογῆς αὐτῆς τὰ χαρακτηρίζει ἓνα βαθὺ ἀνθρωπιστικὸ αἶσθημα καθὼς ὑψηλὴ ἐμπνευση καὶ δυνατὴ ἐχτέλεση.

Πουλιέται σ' ὅλα τὰ βιβλιοπωλεῖα δραχμῆς δύο τὸ ἀντίτυπο.

— Ἀκόμα λάβαμε μιὰ μικρὴ φυλλαδίτσα τοῦ Βέλμου.

Εἶναι περὶ τραγούδια ἐμπνευσμένα ἀπὸ τὶς τραγικὰς σκηνὰς τοῦ Νοέμβρη.

— Τὸ τέλος τῆς Ἱστορίας τοῦ Schiller ἔμεινε γιὰ τὸ ἐρχόμενο τεύχος μαζί μ' ἓνα περὶ τραγούδι τοῦ Κλεομένη Τσαργῆ.

— Περρασμένα τεύχη τοῦ «Πυρσοῦ» βρίσκονται στὰ Γραφεῖα μας, ὁδὸς Ἀκαδημίας 53, καὶ στὸ Βιβλιοπωλεῖο Γ. Βασιλείου, Σταδίου 42.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ ΣΑΒΒΑΤΟΒΡΑΔΑ

—o—

Ἐπειδὴ δὲν κατορθώθηκε ἀκόμα νὰ ἴσως γιὰ πολὺ καιρὸ δὲ θὰ κατορθωθεῖ νὰ συσταθεῖ ἓνα κέντρο αἰσθηρὰ φιλολογικόν, ὅπου οἱ λόγιοι νὰ διαβάζουνε ἀναμεταξύ τους τὰ ἀνέκδοτα ἔργα τους καὶ ν' ἀνταλλάζουνε τίς γνώμες τους πάνω στὰ φιλολογικὰ ζητήματα, ἀποφασίσαιμε νὰ ξανασυστήσουμε τὰ γνωστὰ Σαββατόβραδα συνεργόμενοι προσωρινὰ στὸ ἰδιαιτέρου τοῦ «Μαύρου Γάτου», Ἀκαδημίας 40, πλάι στὸ σπίτι τοῦ Παλαμᾶ.

Ὅποιος θέλει νὰ λαβαίνει μέρος ἄς ἀπευθύνεται στὴν Ἐπιτροπὴ πού εἶχε τὴν πρωτοβουλία καὶ πού εἶναι οἱ παρακάτω ὑπογραφομένοι.

Πάνος Δ. Ταγκόπουλος
Δημοσθ. Ν. Βουτυράς
Γεράσιμος Σπαταλάς
Φώτος Γιούτζινης

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ
ΤΟ «ΚΡΑΤΟΣ»
Ἀριστείδη 1
ΑΘΗΝΑ

Τὸ τεύχος λεπτὰ 50

ΣΥΝΤΡΟΜΕΣ

Ἑδωτερικοῦ

Γιὰ ἕνα χρόνο δραχμὲς πέντε

Γιὰ ἕξι μῆνες » τρεῖς

Ἐξωτερικοῦ

Γιὰ ἕνα χρόνο δραχμὲς ὀκτώ

Γιὰ ἕξι μῆνες » τέσσερις

ΓΡΑΦΕΙΑ

Στὸ Ἀκαδημαϊκὸ Βιβλιοπωλεῖο

Ἀκαδημίας 58, Ἀθήνα

Βρίσκεται σὲ ὅλα τὰ κίβνια καὶ τὰ Βιβλιοπωλεῖα.